

LUONNOS 11.5.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki talous- ja velkaneuvonnasta. Samalla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki talous- ja velkaneuvonnasta (713/2000).

Esityksessä ehdotetaan, että talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen siirretään aluehallintovirastoilta ja kunnilta oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtäväksi. Palvelua tuottaisivat oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä oikeusaputoimistot. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit voivat myös hankkia talous- ja velkaneuvonnan palveluja ostopalveluina. Palvelun yleinen ohjaus ja valvonta siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolta oikeusministeriölle.

Talous- ja velkaneuvonnan tehtävään ja sisältöön ei esitetä muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen sekä maakuntauudistukseen, jonka yhteydessä aluehallintovirastot lakkaavat vuoden 2019 alusta lukien. *(Luonnos maakuntauudistuksen II vaiheen lakipaketiksi on lausunnolla 19.6.2017 saakka)*

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

1.1.1. Talous- ja velkaneuvonta

Talous- ja velkaneuvonnasta annettu laki (713/2000) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 2000. Lain tavoitteena oli varmistaa laadullisesti ja määrällisesti riittävien talous- ja velkaneuvontapalveluiden saatavuus koko maassa. Talous- ja velkaneuvonnan lakisääteistämällä voitiin myös edistää kansalaisten oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta. Tavoitteena on ylivelkaantumiseen liittyvien ongelmien ennalta ehkäisy ja seurausten korjaaminen.

Talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain mukaan talous- ja velkaneuvonnassa annetaan yksityishenkilöille tietoja ja neuvontaa talouden ja velkojen hoidosta, avustetaan heitä taloudenpidon suunnittelussa sekä selvitetään velallisen talouteen liittyvien ongelmien ratkaisumahdollisuudet. Talous- ja velkaneuvonnassa myös avustetaan velallista tämän selvittäessä mahdollisuuksia tehdä velkojensa kanssa sovinto sekä velkajärjestelyyn liittyvissä asioissa, erityisesti velkajärjestelyhakemuksen ja muiden yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) edellyttämien selvitysten ja asiakirjojen laatimisessa. Tarvittaessa velallinen ohjataan hakemaan oikeudellista apua.

Talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä vastaavat osin Kilpailu- ja kuluttajavirasto, osin aluehallintovirasto ja osin kunnat. Talous- ja velkaneuvonnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Aluehallintovirasto puolestaan vastaa siitä, että talous- ja velkaneuvontaa on riittävästi saatavilla viraston toimialueella.

Ensisijaisesti palvelun järjestää kunta aluehallintoviraston kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti. Aluehallintovirasto ja kunta voivat sopia, että kunta huolehtii tehtävästä yhden tai useamman kunnan puolesta. Kunta voi huolehtia talous- ja velkaneuvontapalveluista myös ostamalla ne tehtävien hoitamiseen sopivalta palvelujen tuottajalta. Aluehallintoviraston on hankittava talous- ja velkaneuvontapalvelut sopivalta palvelun tuottajalta, jos kunta ei kuulu minkään sopimuksen piiriin.

Velkaneuvontapalvelujen järjestäjällä, kunnalla tai kunnan taikka aluehallintoviraston kanssa sopimuksen tehneellä palvelun tuottajalla on oikeus saada korvaus palvelujen tuottamisesta. Korvaus maksetaan valtion varoista niiden perusteiden mukaisesti, jotka työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksestä. Korvauksen maksatuksesta huolehtii Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

Kunnan tai muun velkaneuvontapalvelujen tuottajan on annettava toimintaansa koskevia tietoja aluehallintovirastolle ja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Tiedot ovat tarpeen valvonnan asianmukaiseksi suorittamiseksi sekä toiminnasta maksettavan korvauksen määrittämiseksi.

Vuonna 2016 velkaneuvonnan palveluja on tarjonnut toimeksiantosopimusten perusteella 52 palveluntuottajaa. Palveluntuottajista muita kuin kunnallisia palveluntuottajia oli kuusi. Näistä aluehallintovirasto on tehnyt sopimuksen kolmen palvelun tuottajan kanssa ja kunta niin ikään kolmen palveluntuottajan kanssa.

Talous- ja velkaneuvonnan palveluita varten on käytetty vuonna 2016 noin 152 henkilötyövuotta. Kuntien ja kuntayhtymien virka- tai työsuhteissa on arvioitu olleen 159 henkilöä. Heistä noin 27 hoiti tehtävää osa-aikaisesti. Yksityisten palvelun tuottajien palveluksessa oli arviolta yhdeksän henkilöä, joista tehtävää hoiti osa-aikaisesti kolme henkilöä. Talous- ja velkaneuvontaan käytetyistä 152 henkilötyövuodesta avustavan henkilöstön osuus oli noin 21 henkilötyövuotta.

Talous- ja velkaneuvontaa antavien yksiköiden koko vaihtelee merkittävästi eri puolilla Suomea. Vuonna 2016 suurimmassa yksikössä palveluun käytettiin 14 henkilötyövuotta ja pienimmässä 0,15 henkilötyövuotta. Pieniä yksiköitä, joissa henkilötyövuosimäärä oli kaksi tai sitä vähemmän, oli 32. Suurehkoja yksiköitä, joissa henkilötyövuosimäärä oli kuusi tai enemmän, oli ainoastaan seitsemän.

Talous- ja velkaneuvontaa tarjottiin noin 102 toimipaikasta.

1.1.2. Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirit

Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain (477/2016) mukaan oikeusapu- ja edunvalvontapiirit järjestävät oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan palveluja. Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirejä on kuusi, jotka toimivat itsenäisinä virastoina. Kussakin piirissä on 3-4 oikeusaputoimistoa ja 3-4 edunvalvontatoimistoa, jotka tuottavat oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan asiakaspalveluja. Ahvenanmaalla on oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto. Sekä oikeusapu- että edunvalvontapalveluja voidaan lain mukaan hankkia myös ostopalveluna. Oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan palveluiden yleinen valvonta ja ohjaus kuuluvat oikeusministeriölle.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien henkilötyövuosimäärä oli vuonna 2016 yhteensä 982. Oikeusapu ja edunvalvontapiireillä on noin 160 toimipaikkaa, joista noin 80:ssä on henkilökuntaa päivittäin paikalla.

1.2. Nykytilan arviointi

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä selvitti vuoden 2015 keväällä talous- ja velkaneuvonnan nykytilaa ja järjestämisvaihtoehtoja (TEM Konserni 28/2015). Kansalaisiin nähden järjestelmän ongelmana nähtiin se, että mahdollisuudet saada talous- ja velkaneuvonnan palveluja vaihtelevat huomattavasti eri puolilla maata. Suurin osa talous- ja velkaneuvontayksiköistä on pieniä enintään 2 henkilön yksiköitä. Pienet yksiköt ovat haavoittuvia, koska lomien ja poissaolojen ajaksi ei välttämättä ole saatavissa sijaista. Pienissä yksiköissä myöskään toiminnan kehittämiseksi ei ole riittäviä edellytyksiä.

Hallinnon näkökulmasta nykyinen järjestämistapa koettiin moniportaiseksi ja monimutkaiseksi. Lisäksi valtion korvauksella katetaan vain osa neuvonnan kustannuksista, minkä vuoksi palvelujen saatavuus on suurelta osin kuntien vapaaehtoisen rahoituksen varassa.

Vuonna 2015 talous- ja velkaneuvontaan käytettiin yhteensä noin 8,8 miljoonan euroa. Valtion osuus kustannuksista oli 5,7 miljoonaa euroa. Useat kunnat ovat kuitenkin järjestäneet talous- ja velkaneuvontaa tätä laajempaan ja rahoittaneet toimintaa vapaaehtoisesti. Vuonna 2015 kuntien maksama osuus talous- ja velkaneuvonnasta oli 3,1 miljoonaa euroa, joka on 36 % kokonaiskustannuksista. Valtion kehysesässä talous- ja velkaneuvonnalle on varattu 4,7 miljoonaa euroa. Kehysesrahoituksen lisäksi eduskunta on myöntänyt useina vuosina lisärahoitusta. Vuonna 2015 lisärahoitusta myönnettiin miljoona euroa.

Työryhmän näkemyksen mukaan asiakasvaikutuksiltaan paras ja kustannustehokkain tapa järjestää palvelu olisi palvelun siirtäminen yhden valtiollisen toimijan vastuulle, ensisijaisesti oikeusaputoimistolle. Samaan lopputulokseen päädyttiin myös vuonna 2009 tehdyssä selvityksessä (Talous- ja velkaneuvonnan arviointi, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu, Kilpailukyky 8/2009)

Työryhmä selvitti myös mahdollisuuksia siirtää talous- ja velkaneuvonta kunnille, yksityiselle sektorille ja voittoa tavoittelemattomille järjestöille, Kansaneläkelaitokselle, ulosotto toimelle ja maistraateille. Työryhmä arvioi, että tarkoituksenmukaisinta olisi siirtää tehtävä oikeusaputoimistoille. Tätä vaihtoehtoa puoltavat toiminnalliset ja organisatoriset syyt.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tavoitteena on, että talous- ja velkaneuvonnan palveluja tarjotaan yhtenäisesti ja monikanavaisesti eri puolilla maata. Erityisesti tarvetta on digitaalisten palvelujen luomiselle. Toiminnan kehittämiseen on paremmat edellytykset, kun talous- ja velkaneuvonnan ohjaus keskitetään yhdelle valtiolliselle toimijalle, jolloin käytäntöjä ja toimintatapoja on nykyistä helpompi yhtenäistää.

Esityksessä ehdotetaan, että talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen siirretään valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireille, joissa sitä tuottavat oikeusaputoimistot. Lisäksi oikeusapu- ja edunvalvontapiirit voivat hankkia palveluja ostopalvelusopimusten perusteella kunnilta tai yksityisiltä palveluntuottajilta, jos se on palveluiden alueellisen saatavuuden tai muun syyn vuoksi tarpeen. Talous- ja velkaneuvonnan ohjaus ja valvonta kuuluisivat oikeusministeriölle.

Talous- ja velkaneuvonnan tehtävät ja sisältö säilyisivät ennallaan.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksen johdosta talous- ja velkaneuvontaa vapaaehtoisesti rahoittaneiden kuntien kustannukset pienenevät 3,1 miljoonalla eurolla vuodessa, koska niillä ei ole enää tarvetta järjestää palveluja omalla rahoituksellaan.

Hallitus on kehyspäätöksessään vuosille 2018 - 2021 linjannut, että talous- ja velkaneuvonta siirretään oikeusapu- ja edunvalvontapiireille vuoden 2019 alusta lukien ja että toiminta toteutetaan 7,7 milj. euron rahoituksella.

Valtion menot lisääntyvät tehtävien siirtämisen johdosta noin 3 miljoonalla eurolla vuodessa. Menoja lisää sähköisten palvelujen ja asianhallintajärjestelmän kehittäminen ja ylläpitäminen, toimitilakustannukset, palkkausjärjestelmien yhtenäistäminen, koulutus- sekä muut kustannukset. Valtion nykyinen rahoitusosuus on 4,7 miljoonaa euroa.

Lisäksi valtiolle aiheutuu vuonna 2018 kertaluontoisia menoja 3 miljoonaa euroa talous- ja velkaneuvonnan toiminnan ja sähköisten palvelujen kehittämisestä. Tämä on huomioitu valtion talousarvioehdotuksessa vuodelle 2018.

Lisäksi valtion nykyisiä talous- ja velkaneuvonnan ohjaus ja organisointitehtäviä siirtyy oikeusministeriön hallinnonalalle. Näitä vastaavat määrärahasiirrot tehdään vuoden 2019 - 2022 kehysvalmistelun yhteydessä. Muutokset aiheutuvat Kilpailu- ja kuluttajaviraston talous- ja velkaneuvonnan ohjauksen siirtymisestä oikeusministeriölle ja Aluehallintovirastojen tehtävien siirtymisestä oikeusapu- ja edunvalvontapiireille.

3.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä on ollut talous- ja velkaneuvonnan korvausperusteiden määrääminen, joka tehtävä lakkaa. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä on toiminut taloudenhallinnan neuvottelukunta, joka lakkaa. Uudesta oikeusministeriön yhteydessä toimivasta neuvottelukunnasta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtävänä on palvelun yleinen johto, ohjaus ja valvonta. Tehtävä lakkaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolta ja siirtyy oikeusministeriölle. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtävät vähenevät näiltä osin ja oikeusministeriön tehtävät lisääntyvät vastaavasti.

Aluehallintovirastojen tehtävänä on voimassa olevan lain nojalla vastata siitä, että palveluja on riittävästi saatavilla niiden toimialueilla. Ne muun muassa sopivat kuntien tai muiden palvelun tuottajien kanssa talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä. Esityksen johdosta aluehallintovirastojen talous- ja velkaneuvontaan liittyvät tehtävät lakkaavat näiltä osin ja siirtyvät oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtäväksi, jolloin niiden tehtävät lisääntyvät.

Kunnat järjestävät voimassa olevan lain mukaan talous- ja velkaneuvonnan palveluja aluehallintovirastojen kanssa tehtyjen toimeksiantosopimusten perusteella. Vuonna 2016 palveluja on järjestänyt toimeksiantosopimusten perusteella 46 kuntaa tai kuntayhtymää. Lisäksi palveluja tuotti kuusi muuta palvelun tuottajaa. Esityksen johdosta voimassa olevat sopimukset tulisivat irtisanottaviksi ja nykyisten palveluntuottajien oikeudet ja velvollisuudet lakkaisivat talous- ja velkaneuvonnan osalta 1.1.2019 lukien.

Kunta voi edelleenkin tuottaa palveluja, jos oikeusapu- ja edunvalvontapiiri sopii palvelun ostamisesta kunnan kanssa.

Oikeusministeriölle tulee esityksen johdosta uutena tehtävänä talous- ja velkaneuvonnan yleinen ohjaus ja valvonta. Lisäksi sen yhteyteen voidaan perustaa taloustietämyksen kehittämistä ja eri toimijoiden yhteistyön edistämistä varten neuvottelukunta, jos valtioneuvosto antaa neuvottelukuntaa koskevan asetuksen. Vastaava neuvottelukunta toimii nykyisin työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä. Uudet tehtävät edellyttävät ministeriön henkilöressurssien lisäämistä kahdella henkilöllä.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiireille tulee uutena tehtävänä talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen. Ne voivat järjestää palvelun joko tuottamalla palvelut oikeusaputoimistoissa tai ostamalla palvelut kunnilta tai muilta palveluntuottajilta. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien henkilöstömäärä kasvaa noin 110-130 henkilötyövuodella. Henkilöstömäärän lisäys on pienempi, jos oikeusapu- ja edunvalvontapiiri hankkii palveluja ostopalvelusopimusten perusteella. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien hallinnollisen henkilökunnan tehtävät lisääntyvät uuden tehtävän, henkilöstön lisäyksen ja ostopalveluhankintojen vuoksi. Tämä edellyttää valtakunnallisesti yhden henkilötyövuoden lisäämistä.

3.3. Vaikutukset yhteisöjen toimintaan

Palveluntuottajista muita kuin kunnallisia palveluntuottajia on kuusi. Näistä aluehallintovirasto on tehnyt sopimuksen kolmen palvelun tuottajan kanssa ja kunta niin ikään kolmen palveluntuottajan kanssa.

Tarkoituksena on, että aluehallintovirastot irtisanovat palveluntuottajien kanssa tekemänsä sopimukset 1.1.2019 lukien, jolloin niiden oikeudet ja velvollisuudet talous- ja velkaneuvonnan tuottamisessa lakkaavat.

Yksityiset palveluntuottajat voivat edelleen tuottaa palveluja, jos oikeusapu- ja edunvalvontapiiri sopii siitä palveluntuottajan kanssa.

3.4. Vaikutukset henkilöstön asemaan

(Työmarkkinaosapuolten kanssa järjestetään lausuntoajan kuluessa erikseen suullinen kuulemistilaisuus)

Kuntien ja muiden palveluntuottajien henkilöstö

Talous- ja velkaneuvonnan tuottamiseen on käytetty vuonna 2016 noin 152 henkilötyövuotta.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston huhtikuussa 2017 tekemän kyselyn mukaan talous- ja velkaneuvonnan henkilöstöä oli 162 henkilöä. Heistä kuntien palveluksessa oli 154 ja yksityisten palveluntuottajien palveluksessa 8. Talous- ja velkaneuvojan tehtävissä oli yhteensä 130 henkilöä. Heistä 123 oli kuntien palveluksessa ja 7 yksityisillä palveluntuottajilla. Avustavaa henkilökuntaa oli yhteensä 32 henkilöä, joista kuntien palveluksessa oli 31 ja yksityisen palveluntuottajan palveluksessa 1.

Kuntien palveluksessa olevasta henkilöstöstä osa-aikaisessa virka- tai työsuhteessa oli 22 ja yksityisten palveluksessa olevista 2 henkilöä.

Vuonna 2016 suurimmassa talous- ja velkaneuvontaa antavissa yksikössä palveluun käytettiin 14 henkilötyövuotta ja pienimmässä 0,15 henkilötyövuotta. Pieniä yksiköitä, joissa henkilötyövuosimäärä oli kaksi tai sitä vähemmän, oli 32. Suurehkoja yksiköitä, joissa henkilötyövuosimäärä oli kuusi tai enemmän, oli ainoastaan seitsemän.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiireihin on tarkoitus perustaa valtion kehyspäättöksen asettamien rajojen mukaisesti noin 110 - 130 talous- ja velkaneuvojan ja avustavan henkilökunnan virkaa. Talous- ja velkaneuvonnan henkilökunnan määrä vähenisi nykyiseen verrattuna. Virat on tarkoitus täyttää avoimen hakumenettelyn kautta. Koska paras talous- ja velkaneuvonnan asiantuntemus on nykyisin tehtäviä hoitavilla henkilöillä, voidaan kuitenkin pitää todennäköisenä, että heistä suurin osa tulee halutessaan nimitetyksi uusiin virkoihin.

Virat on tarkoitus sijoittaa oikeusaputoimistoihin. Siirron valmistelun yhteydessä on tarkoitus kehittää toimintaprosesseja ja sähköisiä palveluja. Valmistelutyön perusteella määritellään henkilöstön virkarakenne ja virkojen sijoituspaikat. Savonlinnaan on tarkoitus perustaa etäpalveluyksikkö, jota selvitetään tarkemmin valmistelun yhteydessä.

Vireillä olevaa maakuntauudistusta koskevan hallituksen esitysluonnoksen mukaan henkilöstö siirtyy kunnista maakuntiin tehtäviensä mukana liikkeenluovutuksena. Esityksessä ei ehdoteta vastaavia siirtymäsäännöksiä talous- ja velkaneuvonnan henkilöstön osalta. Liikkeenluovutuksen periaatteita ei voida soveltaa, koska talous- ja velkaneuvonnan tuottaminen ei ole voimassa olevan lain mukaan kuntien velvollisuus, vaan ne hoitavat tehtävää sopimusperusteisesti ja ovat saaneet siihen rahoituksen valtiolta. Lisäksi kunnat ovat omalla rahoituksellaan palkanneet huomattavan osan, lähes puolet, nykyisestä talous- ja velkaneuvonnan henkilöstöstä. Valtion rahoituksella on katettu nykyisestä noin 152 henkilötyövuodesta vain noin 85 henkilön palkkauskustannukset.

Esityksessä ehdotetaan, että aluehallintovirastojen tehtävä talous- ja velkaneuvonnan järjestämisessä lakkaa lain voimaan tullessa. Lisäksi maakuntauudistuksen yhteydessä on vireillä muutos, jonka johdosta aluehallintovirastojen toiminta lakkaa kokonaan vuoden 2019 alusta lukien. Tämä edellyttää, että aluehallintovirastot **irtisanovat palveluntuottajien kanssa tekemänsä sopimukset 1.1.2019 lukien**. Voimassa olevissa sopimuksissa irtisanomisaika on enintään yksi vuosi.

Nykyisten palveluntuottajien tehtävänä on huolehtia muutostilanteisiin liittyvistä työnantajan velvoitteista.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiiri voi myös hankkia palveluja julkisia hankintoja koskevien säännösten mukaisesti ostopalvelusopimuksen perusteella kunnilta tai muilta palveluntuottajilta. Tällöin on mahdollista, että talous- ja velkaneuvonnan henkilöstö jatkaisi tehtävissään nykyisellä työnantajallaan.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston henkilöstö

Kilpailu- ja kuluttajavirastossa talous- ja velkaneuvonnan ohjaustehtäviin käytetään vuosittain noin 1,2 henkilötyövuotta. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta siirtyy yksi henkilö virkasiirtona määrärahoineen 1.1.2019 lukien oikeusministeriöön talous- ja velkaneuvonnan ohjaustehtäviin.

Aluehallintovirastoissa talous- ja velkaneuvonnan järjestämistehtäviin on Kieku-raportoinnin mukaan käytetty 1,3 henkilötyövuotta, joka on jakautunut viiteen aluehallintovirastoon. Tehtävään käytetty määräraha siirtyisi oikeusapu- ja edunvalvontapiireille talous- ja velkaneuvonnan organisointia varten vuoden 2019 alusta lukien. Talous- ja velkaneuvonnan tehtäviä on aluehallintovirastoissa hoidettu osana muita tehtäviä, mistä syystä henkilöstösiirtoja ei tulisi tehtäväksi.

3.5. Vaikutukset kansalaisten asemaan

Talous- ja velkaneuvonnan siirryttyä yhden toimijan vastuulle kansalaiset saavat palveluja monikanavaisesti ja yhtenäisten periaatteiden mukaan. Kansalaisten mahdollisuudet saada talous- ja velkaneuvontaa sähköisesti paranevat, koska talous- ja velkaneuvonnan toimintaprosesseja ja sähköisiä palveluja on tarkoitus kehittää merkittävästi.

Kansalaiset voivat valita, minkä oikeusaputoimiston palveluja haluavat käyttää, koska oikeusaputoimistoilla ei ole alueellisia toimivaltarajoituksia. Oikeusapu- ja edunvalvontapiireillä on noin 160 toimipaikkaa, jossa palvelua voidaan tarjota silloin, kun fyysinen tapaaminen on tarpeen. Palveluja voidaan oikeusaputoimistoissa tarjota myös etäpalveluina.

Lisäksi oikeudelliset palvelut ovat oikeusaputoimistoissa helposti talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden saatavilla.

3.6. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Kansalaisten mahdollisuuksien saada talous- ja velkaneuvonnan palveluja sähköisesti arvioidaan paranevan esityksen johdosta. Hyvin toimivilla sähköisillä palveluilla tukea voidaan tarjota varhaisessa vaiheessa ja ehkäistä velkaantumista.

Kun talous- ja velkaneuvonnan palveluja tarjotaan oikeusaputoimistoissa, myös oikeudelliset palvelut on tarvittaessa helposti saatavilla. Sen arvioidaan ehkäisevän velkaantuneiden ihmisten syrjäytymiskehitystä.

3.7. Kielelliset vaikutukset

Esityksen johdosta talous- ja velkaneuvonnan palvelut siirtyvät pääosin kunnallisilta viranomaisilta valtion viranomaisille. Kielilain (423/2003) mukaan sekä valtion viranomaisessa että kaksikielisessä kunnassa jokaisella on oikeus asioida joko suomeksi tai ruotsiksi. Kaksikielisellä kunnallisella ja kaksikielisellä valtiollisella viranomaisella on samat velvollisuudet palvella yleisöä suomeksi ja ruotsiksi. Esitys ei siten heikennä kansalaisten oikeuksia saada palveluja suomen ja ruotsin kielellä.

Valtion kuudesta oikeusapu- ja edunvalvontapiiristä neljän piirin voidaan katsoa olevan kaksikielisiä viranomaisia, joissa enemmistön kieli on suomi.

Oikeusaputoimistoilla ei ole alueellisia toimivaltarajoja, mistä syystä asiakkaat voivat käyttää muunkin oikeusaputoimiston kuin oman alueensa toimistoa. Tämän mahdollisuuden toteuttaminen käytännössä helpottuu, kun palveluja tarjotaan myös etäpalveluna videoyhteyden avulla. Näiltä osin palvelujen saaminen omalla äidinkielellä paranee.

Esityksessä ehdotetaan, että talous- ja velkaneuvonnan palveluja voidaan hankkia myös ostopalveluna, jos se on alueellisesti tai muusta syystä tarpeen. Yhtenä syynä ostopalvelujen hankkimiseen voi olla kielellisten oikeuksien turvaaminen.

4. Asian valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä selvitti vuoden 2015 keväällä talous- ja velkaneuvonnan nykytilaa ja järjestämismahdollisuuksia (TEM Konserni 28/2015). Työryhmä esitti, että talous- ja velkaneuvonta siirretään oikeusaputoimistoihin. Samaan lopputulokseen päädyttiin myös vuonna 2009 tehdyssä

selvityksessä (Talous- ja velkaneuvonnan arviointi, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Kilpailukyky 8/2009).

Pääministerin Juha Sipilän hallitus on kehyspäätöksessään vuosille 2018 - 2021 linjannut, että talous- ja velkaneuvonta siirretään oikeusministeriön hallinnonalalle oikeusapu- ja edunvalvontapiireihin oikeusaputoimistojen yhteyteen vuoden 2019 alusta lukien. Toiminta toteutetaan 7,7 miljoonan euron rahoituksella. Kehysneuvottelujen pöytäkirjamerkinnöissä todetaan, että talous- ja velkaneuvontaa varten Savonlinnassa on etäpalveluyksikkö.

Ehdotus on valmisteltu oikeusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä ... Täydentyy valmistelun edetessä

Lausuntopalaute... Täydentyy valmistelun edetessä

5. Riippuvuus muista esityksistä

Samanaikaisesti tämän hallituksen esitysluonnoksen kanssa on lausunnolla maakuntauudistusta koskeva lakipaketti II (ns. MAKU 2), jossa esitetään aluehallintovirastojen lakkauttamista 1 päivänä tammikuuta 2019 lukien. Ellei tätä esitystä talous- ja velkaneuvonnasta hyväksytä, tulee talous- ja velkaneuvontaa koskevista tehtävistä säätää muulla tavoin. Muilta osin esitys voidaan käsitellä maakuntalakipaketista erillisenä lakina.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 § Talous- ja velkaneuvonnan sisältö. Pykälä vastaa voimassa olevan talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 1 §:ää.

2 § Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen. Pykälässä säädetään palvelun järjestämisestä ja tuottamisesta oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä. Järjestämistä ja tuottamista koskeva menettely vastaisi soveltuvin osin oikeusapu- ja edunvalvontapalveluissa noudatettavaa menettelyä.

Pykälän 1 momentissa säädetään talous- ja velkaneuvonnan yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta. Tehtävä siirtyisi Kilpailu- ja kuluttajavirastolta oikeusministeriölle

Pykälän 2 momentissa säädetään palveluiden järjestämisestä. Palvelun järjestäminen kuuluisi oikeusapu- ja edunvalvontapiireille. Niiden tehtävänä olisi huolehtia siitä, että palveluja on saatavissa tasapuolisesti piirin alueella.

Pykälän 3 momentissa säädetään, miten piirit voivat järjestää palvelut. Piiri voi järjestää palvelut siten, että piirien oikeusaputoimistot tuottavat palvelut. Ahvenanmaalla palveluja tuottaisi oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto. Vaihtoehtoisesti piiri voi hankkia palvelut ostamalla niitä muulta palvelun tuottajilta. Palvelujen hankkimisesta muulta palvelun tuottajalta säädetään lain 5 §:ssä.

Pykälän 4 momentissa säädetään talous- ja velkaneuvonnan henkilökunnasta. Piirien oikeusaputoimistossa olisi talous- ja velkaneuvonnan antamista varten talous- ja velkaneuvoja ja muuta henkilökuntaa.

Koska talous- ja velkaneuvonta järjestettäisiin osana oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintaa, talous- ja velkaneuvonnan organisointiin tulisi sovellettavaksi valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annettu laki soveltuvin osin. Sen perusteella talous- ja velkaneuvonnan henkilökunnan nimittää virkaan piirin johtaja ja oikeusaputoimiston esimiehenä toimii johtava julkinen oikeusavustaja.

3 § Neuvottelukunta

Pykälä vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevan talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 2a §:ää. Neuvottelukunta kuitenkin toimisi esityksen mukaan oikeusministeriön yhteydessä, koska talous- ja velkaneuvonnan järjestämistä koskeva yleinen ohjaus ja valvonta olisivat oikeusministeriön vastuulla. Voimassaolevan lain 2a § 1 momentin mukaan neuvottelukunta voi toimia työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä.

Pykälän 2 momentti on sisällöltään sama kuin voimassa oleva talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 2a § 2 momentti. Valtioneuvosto on antanut sen nojalla valtioneuvoston asetuksen taloudenhallinnan neuvottelukunnasta (278/2006). Koska voimassa oleva laki on tarkoitus kumota, kumoutuu myös annettu valtioneuvoston asetus.

Valtioneuvosto on 12.6.2014 asettanut työ- ja elinkeinoministeriön yhteyteen taloudenhallinnan neuvottelukunnan, jonka nykyinen toimikausi päättyy 11.6.2018.

4 § Talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimukset. Pykälässä säädetään talous- ja velkaneuvojalta edellytettävästä kelpoisuudesta.

Pykälän 1 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 6 § 1 momenttia. Kelpoisuusvaatimukset koskevat sekä oikeusaputoimistoissa että muiden palveluntuottajien palveluksessa olevia talous- ja velkaneuvoja. Kelpoisuusvaatimukset säilyvät entisellään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 6 § 2 momentista poiketen, että tarkempia säännöksiä oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä toimivan talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimuksista voidaan antaa oikeusministeriön asetuksella. Voimassa olevan säännöksen mukaan kelpoisuudesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettava säädöstaso olisi yhteneväinen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin henkilökuntaa koskevien kelpoisuusvaatimusten kanssa. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin muun henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista voidaan valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain nojalla säätää oikeusministeriön asetuksella.

Asetus koskisi yksinomaan oikeusaputoimistoissa toimivia talous- ja velkaneuvoja. Ostopalvelun tuottajien osalta vastaavaa kelpoisuutta voitaisiin edellyttää ostopalvelusopimuksissa.

Pykälän 3 momentissa säädetään, että talous- ja velkaneuvojan tehtäviä voi hoitaa myös oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja sen estämättä, mitä oikeusapulaisissa (257/2002) oikeusavun antamisen edellytyksistä säädetään. Joissakin tapauksissa talous- ja velkaneuvonnan asiakas on saattanut olla oikeusaputoimiston asiakkaana velkaneuvonta-asiassa, jolloin hän on saanut apua, jos oikeusapulain mukaiset edellytykset ovat täyttyneet. Esityksessä ehdotetaan, että julkisen oikeusavustajan antaessa talous- ja velkaneuvontaa asiakkaan oikeutta saada taloudellisia tai muita oikeusapulaisissa säädettyjä edellytyksiä ei olisi tarpeen tutkia ja palvelu olisi asiakkaalle myös maksutonta.

Säännöksellä on tarkoitus selkeyttää mahdollisia rajanvetotilanteita, jotta asiakkaiden saama palvelu ei riippuisi siitä, mikä toimiston virkamies palvelua antaa.

5 § Sopimus talous- ja velkaneuvontapalveluiden tuottamisesta. Pykälässä säädetään oikeusapu- ja edunvalvontapiirien oikeudesta hankkia talous- ja velkaneuvonnan palveluja ostamalla niitä kunnilta tai muilta palveluntuottajilta. Ostopalveluja koskevat säännökset ovat pääosin samat kuin piirien hankkiessa oikeusapu- ja edunvalvontapalveluja.

Voimassa olevien säännösten mukaan kaikki talous- ja velkaneuvonnan palvelut on hankittu toimeksiantosopimusten nojalla. Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut määräyksen, jonka perusteella korvaukset on maksettu palveluntuottajille. Menettely muuttuisi näiltä osin. Tarkoituksena on, että pääosa palveluista annettaisiin oikeusaputoimistoista käsin, mutta palveluja olisi mahdollista myös ostaa, jos se on palveluiden alueellisen saatavuuden tai muun syyn vuoksi tarpeen Korvausperusteista ei myöskään tällöin ole tarpeen määrätä, vaan oikeusapu- ja edunvalvontapiiri voi sopia palveluntuottajan kanssa korvausperusteista noudattaen julkisia hankintoja koskevia säännöksiä ja ohjeita. Ostopalvelua koskevat säännökset olisivat siten samanlaiset kuin oikeusapu- ja edunvalvontapiirien hankkiessa edunvalvonta- ja oikeusapupalveluita.

Voimassa olevan talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain säännöksistä poiketen, esityksessä ei ehdoteta otettavaksi sopimuksen ehtoja koskevia säännöksiä lakiin, vaan ne jäävät osapuolten sovittaviksi. Käytännössä on joka tapauksessa välttämätöntä sopia muun muassa sopimuksen voimassaoloajasta, irtisanomisajasta, palveluntuottajan toimialueesta, maksettavan korvauksen perusteista sekä laatukriteereistä, joita voivat olla esimerkiksi henkilökunnan määrä ja toimipaikat. Ostettavan palvelun

tulee täyttää ne laatuvaatimukset, joita edellytetään oikeusaputoimistoilta niiden tuottaessa talous- ja velkaneuvonnan palveluita.

Pykälä vastaa sisällöltään valtion oikeusapu- ja edunvalvontapalveluista annetun lain 4 pykälän 1 - 3 momentteja.

6 § Palvelun tuottajan velvollisuudet. Pykälässä säädetään eräistä palvelun tuottajan velvollisuuksista. Pykälän 1 momentti koskee palveluntuottajan velvollisuutta toimittaa oikeusapu- ja edunvalvontapiirille tietoja toiminnastaan. Momentti vastaa sisällöltään valtion oikeusapu- ja edunvalvontapalveluista annetun lain 20 §:ää.

Pykälän 2 momentti koskee palveluntuottajan salassapitovelvollisuutta. Palvelun tuottajan salassapitovelvollisuus määräytyisi sen mukaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, vaikka kyseessä olisi yksityinen palveluntuottaja. Säännöksen mukaan salassapitovelvollisuus koskisi myös muuta palvelun tuottajan palveluksessa olevaa henkilökuntaa kuin suoranaisesti talous- ja velkaneuvontaa antavaa henkilökuntaa.

Pykälän 3 momentissa säädetään palveluntuottajan rikosoikeudellisesta vastuusta. Momentti on sisällöltään sama kuin valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 4 pykälän 7 momentti.

7 § Oikeudenkäyntiasiamiehenä toimiminen. Pykälä vastaa voimassa olevan talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 6a §:ää. Oikeusaputoimiston tai muun palveluntuottajan talous- ja velkaneuvoja voi edelleen toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana velkajärjestelyyn liittyvässä asiassa, jos hän täyttää oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 4 momentin mukaiset kelpoisuusvaatimukset.

Pykälän 2 momentin mukaan asianajajayhdistyksen valvontavastuu ei ulottuisi oikeusaputoimistoissa hoidettaviin talous- ja velkaneuvontatehtäviin, jos talous- ja velkaneuvojana on muu kuin julkinen oikeusavustaja. Säännös on tarpeen, jotta asianajajayhdistyksen valvontavastuu ei olennaisesti laajenisi sen vuoksi, että talous- ja velkaneuvonta siirretään oikeusaputoimistojen tehtäväksi.

Ilman ehdotettua lisäystä julkinen oikeusavustaja, käytännössä tavallisesti johtava julkinen oikeusavustaja, olisi asianajajayhdistyksen valvonnan alainen myös hoitaessaan talous- ja velkaneuvonnan palveluiden tuottamiseen liittyviä tehtäviä. Koska julkinen oikeusavustaja on asianajajien tavoin valvonnan alainen koko henkilökuntansa puolesta, asianajajayhdistyksen valvontavastuu laajenisi käytännössä kattamaan talous- ja velkaneuvonnan tuottamisen kokonaisuudessaan, mitä ei voida pitää asianmukaisena.

Ehdotettu valvontavastuun rajausta koskee vain tapauksia, joissa talous- ja velkaneuvonnan tehtäviä hoitaa muu kuin julkinen oikeusavustaja. Jos tehtävää hoitaa julkinen oikeusavustaja, hän on asianajajayhdistyksen valvonnan alainen myös talous- ja velkaneuvontatehtävissään. edunvalvontatehtävissään.

8 § Salassapito. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain 9 §:ää. Talous- ja velkaneuvojan salassapitovelvollisuuteen sovelletaan edelleen, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

9 § Tarkemmat säännökset. Talous- ja velkaneuvonnan työskentelyn järjestämisestä oikeusapu- ja edunvalvontapiirissä määrätään tarkemmin oikeusapu- ja edunvalvontapiirien työjärjestyksessä.

10 § Voimaantulo. Pykälän 1 momentti sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen. Pykälän 2 momentin lailla kumotaan laki talous- ja velkaneuvonnasta annettu laki (713/2000), josta siirtymäsäännöksissä käytetään nimitystä *kumottava laki*.

11 § Siirtymäsäännökset. Pykälässä on säännöksiä, jotka koskevat tehtävän siirtämistä nykyiseltä palveluntuottajalta oikeusapu- ja edunvalvontapiireille ja siirron oikeusvaikutuksia.

Pykälän 1 momentissa on säännökset siirtämismenettelystä ja palvelun tuottajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Siirto on toteutettava siten, ettei siitä aiheudu talous- ja velkaneuvonnan asiakkaille haittaa. Oikeusapu- ja edunvalvontapiiri osoittaa, mille oikeusaputoimistolle tai ostopalvelun tuottajalle vireillä olevat tehtävät kumottavassa laissa tarkoitetulta palveluntuottajalta siirtyvät. Jos tehtävä siirtyy muulle palvelun tuottajalle kuin oikeusaputoimistolle, siirtoon liittyvistä toimenpiteistä sovitaan ostopalvelusopimuksessa.

Kumottavassa laissa tarkoitetun palvelun tuottajan oikeudet ja velvollisuudet talous- ja velkaneuvonnan osalta lakkaavat siirron tapahtuessa.

Pykälän 2 momentissa säädetään palvelun jatkuvuuden turvaamiseksi, että talous- ja velkaneuvonnan palveluita tuottavan palveluntuottaja on korvauksetta luovutettava talous- ja velkaneuvontatehtävässä kertyneet, asiakasta tai hänen asioitaan koskevat talous- ja velkaneuvonnassa tarpeelliset asiakirjat oikeusapu- ja edunvalvontapiirille.

Pykälän 3 momentissa säädetään talous- ja velkaneuvojien kelpoisuuden säilymisestä niissäkin tilanteissa, joissa henkilö on toiminut talous- ja velkaneuvojana ennen nykyisten kelpoisuusehtojen säätämistä. Kelpoisuusehdoista säädettiin talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain muuttamisesta annetulla lailla (9/2006), joka tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 2006. Lailla säädettiin talous- ja velkaneuvojan nykyisistä kelpoisuusehdoista. Lain siirtymäsäännöksen mukaan henkilö, joka oli toiminut talous- ja velkaneuvojana muutoksen voimaantullessa tai oli toiminut talous- ja velkaneuvojana ennen lain voimaantuloa, oli edelleen kelpoinen toimimaan talous- ja velkaneuvojana.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Talous- ja velkaneuvonnan työskentelyn järjestämisestä määrättäisiin tarkemmin oikeusapu- ja edunvalvontapiirien työjärjestyksessä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Täydentyä

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

LAKIEHDOTUS

Laki talous- ja velkaneuvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § Talous- ja velkaneuvonnan sisältö

Talous- ja velkaneuvonnassa:

- 1) annetaan yksityishenkilöille tietoja ja neuvontaa talouden ja velkojen hoidosta;
- 2) avustetaan heitä taloudenpidon suunnittelussa;
- 3) selvitetään velallisen talouteen liittyvien ongelmien ratkaisumahdollisuudet ja avustetaan velallista tämän selvittäessä mahdollisuuksia tehdä velkojensa kanssa sovinto;
- 4) avustetaan velallista velkajärjestelyyn liittyvän asian hoitamisessa, erityisesti velkajärjestelyhakemuksen ja muiden yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) edellyttämien selvitysten ja asiakirjojen laatimisessa; sekä
- 5) ohjataan velallinen hakemaan tarvittaessa oikeudellista apua.

Talous- ja velkaneuvonnassa avustetaan yksityistä elinkeinon- tai ammatinharjoittajaa 1 momentin 3–5 kohdissa tarkoitetuissa asioissa myös elinkeinotoimintaan liittyvien velkojen osalta.

Tässä laissa tarkoitettu talous- ja velkaneuvontapalvelu on asiakkaille maksutonta.

2 § Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen

Talous- ja velkaneuvonnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluvat oikeusministeriölle.

Talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä huolehtivat valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetussa laissa (477/2016) tarkoitetut valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirit. Talous- ja velkaneuvonnan järjestämisellä tarkoitetaan huolehtimista siitä, että tässä laissa tarkoitettuja talous- ja velkaneuvonnan palveluja on tarjolla tasapuolisesti oikeusapu- ja edunvalvontapiirin alueella.

Talous- ja velkaneuvonnan palveluja tuottavat oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä oikeusaputoimistot ja Ahvenanmaalla oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto, jollei 5 §:stä muuta johdu.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien oikeusaputoimistoissa on palvelun tuottamista varten talous- ja velkaneuvojia ja muuta talous- ja velkaneuvonnan henkilökuntaa. Talous- ja velkaneuvonnan henkilökuntaan ja toiminnan järjestämiseen oikeusaputoimistossa sovelletaan soveltuvin osin, mitä valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetussa laissa säädetään.

3 § Neuvottelukunta

Taloustietämyksen kehittämistä ja eri toimijoiden yhteistyön edistämistä varten oikeusministeriön yhteydessä voi toimia valtioneuvoston asettama neuvottelukunta.

Tarkemmat säännökset neuvottelukunnan nimestä, tehtävistä, asettamisesta, jäsenistä ja toiminnan järjestämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 § Talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimukset

Talous- ja velkaneuvojalla tulee olla alalle soveltuva korkeakoulututkinto sekä sellainen taito ja kokemus, jota tehtävän asianmukainen hoitaminen edellyttää.

Tarkempia säännöksiä oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä toimivan talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimuksista voidaan antaa oikeusministeriön asetuksella.

Talous- ja velkaneuvojan tehtäviä voi hoitaa myös oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja sen estämättä, mitä oikeusapulaissa (257/2002) oikeusavun antamisen edellytyksistä säädetään.

5 § Sopimus talous- ja velkaneuvontapalveluiden tuottamisesta

Oikeusapu- ja edunvalvontapiiri voi oikeusministeriön kanssa neuvoteltuaan ostaa talous- ja velkaneuvontapalveluita, jos se on palveluiden alueellisen saatavuuden tai muun syyn vuoksi tarpeen. Palveluita voidaan ostaa vain siltä, jolla on tehtävään riittävä taito ja voimavarat ja jonka muut tehtävät tai toiminnan luonne ja tarkoitus eivät vaaranna talous- ja velkaneuvonnan puolueettomuutta ja asianmukaista hoitamista.

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin on tehtävä 1 momentissa tarkoitettujen palvelujen tuottajan kanssa sopimus palveluiden tuottamisesta. Sopimus voidaan tehdä määräajaksi tai toistaiseksi.

Sopimusta koskeva riita käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

6 § Palvelun tuottajan velvollisuudet

Lain 5 §:ssä tarkoitettu palvelun tuottaja on velvollinen antamaan oikeusapu- ja edunvalvontapiirille sopimuksen noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot toiminnastaan.

Palvelun tuottajan salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Palvelun tuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa tarkoitettuja talous- ja velkaneuvonnan tehtäviä.

7 § Oikeudenkäyntiasiamiehenä toimiminen

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana velkajärjestelyyn liittyvässä asiassa saa toimia 4 § 1 momentissa tarkoitettu ja oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 4 momentin mukaiset kelpoisuusvaatimukset täyttävä talous- ja velkaneuvoja.

Mitä valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 8 §:n 2 momentissa säädetään asianajajayhdistyksen valvonnasta, ei sovelleta oikeusaputoimistossa hoidettaviin talous- ja velkaneuvontatehtäviin, jos talous- ja velkaneuvontaa antaa muu kuin julkinen oikeusavustaja.

8 § Salassapito

Talous- ja velkaneuvontapalvelua antavan henkilön salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

9 § Tarkemmat säännökset

Talous- ja velkaneuvonnan työskentelyn järjestämisestä oikeusapu- ja edunvalvontapiirissä määrätään tarkemmin oikeusaputoimiston työjärjestyksessä.

10 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä 20

Tällä lailla kumotaan laki talous- ja velkaneuvonnasta annettu laki (713/2000), jäljempänä *kumottava laki*.

11 § Siirtymäsäännökset

1. Talous- ja velkaneuvojalla tämän lain voimaantullessa vireillä olevat neuvontatehtävät siirtyvät 1 päivänä tammikuuta 2019 oikeusapu- ja edunvalvontapiirin osoittaman palveluntuottajan talous- ja velkaneuvojalle. Kumottavassa laissa tarkoitetun palvelun tuottajan oikeudet ja velvollisuudet talous- ja velkaneuvonnassa lakkaavat siirtohetkellä. Tehtävän siirtävä palvelun tuottaja vastaa kuitenkin kaikista velvoitteista, jotka aiheutuvat sen toiminnasta talous- ja velkaneuvonnan tuottajana.
2. Talous- ja velkaneuvonnan palveluita tuottavan palveluntuottajan on korvauksetta luovutettava talous- ja velkaneuvontatehtävissä vireillä olevissa asioissa kertyneet, asiakasta tai hänen asioitaan koskevat talous- ja velkaneuvonnassa tarpeelliset asiakirjat oikeusapu- ja edunvalvontapiirille.
3. Henkilö, joka toimii talous- ja velkaneuvojana tämän lain voimaan tullessa tai on toiminut talous- ja velkaneuvojana ennen lain voimaantuloa, on kelpoinen toimimaan talous- ja velkaneuvojana sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään.

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoanne liitteenä olevasta hallituksen esitysluonnoksesta laiksi talous- ja velkaneuvonnasta 19.6.2017 mennessä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki talous- ja velkaneuvonnasta. Samalla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki talous- ja velkaneuvonnasta (713/2000).

Esityksessä ehdotetaan, että talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen siirretään aluehallintovirastoilta ja kunnilta oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtäväksi. Palvelua tuottaisivat oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä oikeusaputoimistot. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit voivat myös hankkia talous- ja velkaneuvonnan palveluja ostopalveluina. Palvelun yleinen ohjaus ja valvonta siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolta oikeusministeriölle.

Talous- ja velkaneuvonnan tehtävään ja sisältöön ei esitetä muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tausta

Ehdotus on valmisteltu oikeusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen sekä maakuntauudistukseen, jonka yhteydessä aluehallintovirastot lakkaavat vuoden 2019 alusta lukien. (Luonnos maakuntauudistuksen II vaiheen lakipaketiksi on lausunnolla 19.6.2017 saakka)

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin.

Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut.

HUOM! Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Määräaika päättyy 19.6.2017

Valmistelijat

Tarvittaessa lisätietoja antavat:

oikeusministeriössä
hallitusneuvos Maaria Rubanin
etunimi.sukunimi@om.fi

työ- ja elinkeinoministeriössä
kaupallinen neuvos Eeva-Liisa Koltta-Sarkanen
etunimi.sukunimi@tem.fi

Liitteet:

[Talous- ja velkaneuvonta HE luonnos lausunnolle.11.5.2017 .docx](#)

[SVE_Talous- ja velkaneuvonta HE luonnos lausunnolle.2017.docx](#)

Jakelu:

Eduskunnan oikeusasiamies
Enontekiö
Espoon kaupunki
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Folkhälsan på Åland
Forssa
Helsingin kaupunki
Hyvinkään kaupunki
Hämeenlinna
Inari
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Jakobstad
JHL ry
Joensuun kaupunki

Juko ry
Jyväskylän kaupunki
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kainuun sote
Karvian kunta
Kauhajoen kunta
Kemi
Kemijärvi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kirkkohallitus
Kirkkonummen kunta
Kittilä
Kokkolan kaupunki
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kuluttajaliitto
Kuntaliitto
Kuntatyönantajat
Kuopion kaupunki
Lahden kaupunki
Laitilan kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lappajärven kunta
Lappeenranta
Lohjan kaupunki
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Marthaförbundet
Marttaliitto
Mielenterveysseura Rauma
Mielenterveysseura Salo
Mikkeli (essote)
Muonio
Mäntsälän kunta
Nurmijärven kunta
Oriveden kaupunki
Oulu
Pardia
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Porin kaupunki
Porvoo/ESAVI
Raahe
Rauman kaupunki
Riihimäen kaupunki
Rovaniemi
Salon kaupunki
Savonlinnan kaupunki
Seinäjoen kaupunki

Seitasäätiö
Sodankylä
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sosiaali- ja terveysministeriö/sosiaalinen luototus
Suomen Asianajajaliitto
Takuusäätiö
Talousapu
Tampereen kaupunki
Tornio
Turun kaupunki
Tuusulan kunta
Utsjoki
Vaasan kaupunki
Valkeakosken kaupunki
Valtakunnanvoudin virasto
Valtiovarainministeriö
Vantaan kaupunki
Varkauden seurakunta
Velkaneuvonta ry
Vihdin kunta
Ylivieska

Kysymykset

Onko esitysluonnos mielestänne hyväksyttävissä?

- Kyllä, sellaisenaan
- Kyllä, tietyin muutoksin
- Ei

Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen 2 § Kommenttinne tästä pykälästä

Ostopalvelut 5 ja 6 § Kommenttinne näistä pykälistä

Siirtymäsäännökset 11 § Kommenttinne tästä pykälistä

Muut mahdolliset kommenttinne esitysluonnoksesta. Pyydämme otsikoimaan kommentit pykälittäin, jos ne koskevat tiettyjä pykälää.

Kolttu-Sarkanen Eeva-Liisa
TEM

Kolttu-Sarkanen Eeva-Liisa
TEM